

UNIWERSYTET SZCZECIŃSKI

RPW/15449/2024 P

Data: 2024-08-29

Prof. dr hab. Maria Rogacka-Rzewnicka

Wydział Prawa i Administracji

Uniwersytet Warszawski

RECENZJA

rozprawy doktorskiej **mgr Roberta Kmiecika** pt. „**Odpowiedzialność prokuratora na tle obowiązującego modelu odpowiedzialności dyscyplinarnej**”

UWAGI OGÓLNE

Przedstawiona mi do oceny rozprawa doktorska Pana mgr Roberta Kmiecika pt. „Odpowiedzialność prokuratora na tle obowiązującego modelu odpowiedzialności dyscyplinarnej”, powstała pod kierunkiem naukowym Pani Prof. dr hab. Hanny Paluszkiewicz oraz Pana dra Alfreda Staszaka, podejmuje zagadnienie odpowiedzialności dyscyplinarnej, cechujące się wielowymiarową i złożoną naturą prawną, ze względu na kumulację w nim problematyki ustrojowej, karnoprawnej, deontologicznej i z zakresu ogólnej aksjologii. Autor przyjmuje w swych rozważaniach optykę systemową, skupiając się nie tylko na poszczególnych kwestiach prawnych dotyczących odpowiedzialności dyscyplinarnej prokuratorów, lecz zmierza do zdefiniowania optymalnego modelu tej odpowiedzialności, po przeprowadzeniu wnikliwej analizy obowiązującej regulacji prawnej. Sformułowano w rozprawie wiele interesujących tez, będących odpowiedzią na starannie wypunktowane we wstępie rozprawy hipotezy badawcze.

Kwestią, która zwyczajowo wysuwa się na czoło recenzji opracowania naukowego jest wybór tematu rozprawy i jego waga naukowa. W przypadku tego kryterium wyjściowe znaczenie ma tematyczna oryginalność podjętego zagadnienia badawczego, na ogół utożsamiana z brakiem lub niedostatecznością publikacji na analogiczny lub podobny temat. Warunkiem alternatywnym jest oryginalny sposób opracowania wybranego zagadnienia naukowego. W

SCP1174172024
ID: 17780300007849

przypadku problematyki odpowiedzialności dyscyplinarnej prokuratora, podjętej w rozprawie doktorskiej autorstwa Pana mgra Roberta Kmiecika oba wskazane kryteria składają się na warunek oryginalności opracowania. Zagadnienie to było podejmowane w publikacjach o charakterze artykułowym, w monografiach poświęconych prokuraturze *in genere* oraz w książce W. Kozielowicza pt. *Odpowiedzialność dyscyplinarna sędziów, prokuratorów, adwokatów, radców prawnych i notariuszy*, Warszawa 2016 r., lecz nigdy dotychczas całościowo i w zaproponowanej formie monograficznej. Sposób opracowania problematyki odpowiedzialności dyscyplinarnej prokuratora odpowiada wymaganiu, o którym mowa w art. 187 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 742 ze zm.). Niewątpliwie też recenzowana praca doktorska podejmuje ważne zagadnienie badawcze, o dużej doniosłości teoretycznej i praktycznej. Wymaga podkreślenia rosnące znaczenie problematyki odpowiedzialności dyscyplinarnej. Bez względu na doktrynalne kontrowersje w kwestii kwalifikacji i typologii tej materii, faktem bezspornym jest wzrost zainteresowania w ostatnich latach tą dziedziną ze strony przedstawicieli nauki. Recenzowana rozprawa wpisuje się w ten kierunek, stanowiąc uzupełnienie publikacji monograficznych, poświęconych odpowiedzialności dyscyplinarnej poszczególnych przedstawicieli zawodów prawniczych.

W pracy doktorskiej Pana mgr Roberta Kmiecika zostało poruszonych niezwykle wiele ważnych problemów, tak, iż można uznać że jest ona kompletna w ramach założonych celów badawczych. Ich nieodłącznym tłem są kategorie takie, jak: praworządność, legalizm, państwo prawa, etyka, deontologia zawodowa, zasady procesowe. Wokół nich Autor konstruuje najważniejsze wywody rozprawy.

Recenzowana rozprawa doktorska ma głównie charakter dogmatyczny ze względu na przedmiot, którym jest analiza treści prawa w opisywanych kwestiach oraz jego interpretacja w orzecznictwie i w literaturze, przy czym w podejściu Autora uwidacznia się kierunkowość wykładni prawa uwzględniająca cele, które ma ono realizować. Wymaga podkreślenia szerokie wykorzystanie przez Autora metody historycznoprawnej, co w rozprawach poświęconych prawu jest najczęściej zabiegiem powierzchownym i bez większego znaczenia kognitywnego. W tym przypadku jest diametralnie inaczej. Rozdział historyczny rozprawy, prezentujący kształtowanie się urzędu prokuratora i modelu odpowiedzialności prokuratora jest integralną częścią ogólnego założenia badawczego, ukierunkowanego na wskazanie docelowego modelu odpowiedzialności zawodowej prokuratora, będącego projekcją dawnych i współczesnych

doświadczeń oraz koncepcyjnej wizji Autora. Wskazano we wstępie pracy na wykorzystanie również metody systemowej. Istotnie całość systemu złożonego z wielu zależnych od siebie elementów oraz ogółu warunków, w jakich owa całość działa stanowią ważną w recenzowanej pracy perspektywę analityczną. Incydentalnie występują w rozprawie wątki komparatystyczne. Tym, co wzbudza niedosyt jest niewykorzystanie metody empirycznej, w postaci ukazania *in action* rzeczywistości funkcjonowania obecnego systemu odpowiedzialności dyscyplinarnej. Temat rozprawy nadaje się do tego typu analizy. Metoda empiryczna przedstawia niekwestionowane znaczenie w analizach poświęconych prawu, zwłaszcza w przypadku dziedzin, które ze swej istoty są zakotwiczone w kontekście praktycznym, a do nich na pewno należy postępowanie dyscyplinarne. Ta perspektywa, ukazująca rzeczywistość stosowania prawa pozwala także na formułowanie wniosków *de lege ferenda* służących jego doskonaleniu. Respektując prawo Autora do koncepcyjnego i selektywnego opisu problematyki rozprawy, w mojej ocenie, ze wszech miar pożądanym było odwołanie się do metody empirycznej w celu wzbogacenia wywodów oraz faktograficznego wzmocnienia merytorycznego przekazu. Mimo tego braku wskazane przez Autora cele badawcze zostały zrealizowane ze skutkiem jednoznacznie pozytywnym.

W ocenie rozprawy znaczenie ma pewność i stanowczość wyrażanych poglądów oraz formułowanych tez, oparte na solidnej argumentacji, bogatej literaturze i orzecznictwie, a nade wszystko na własnych przemyśleniach Autora. Ta praca jest złożona z wiedzy i doświadczeń zawodowych Doktoranta, co jest nader widoczne i co stanowi jej wartość oraz dodatkową legitymizację wyrażanych poglądów.. Te jej właściwości są widoczne także w sformułowanych wnioskach *de lege lata* i *de lege ferenda*. Autor nie tylko doskonale orientuje w opisywanych zagadnieniach, ale ma także sprecyzowane poglądy na ich temat. Z recenzowanej rozprawy wyłania się krytyczna ocena obowiązującego modelu odpowiedzialności prokuratora i wyraźna wizja modelu docelowego. Inną kwestią jest ocena przedstawianych propozycji. W uwagach szczegółowych podniesiono kwestie o charakterze polemicznym, potwierdzające jedynie, że do istoty recenzji nie należy zgodność poglądów recenzenta z wyrażonymi w ocenianej rozprawie, gdyż w żadnej mierze nie wpływają one na jej konkluzję.

Pod względem warsztatowym i metodologicznym recenzowana praca spełnia wymagane kryteria. Jest prawidłowa pod względem konstrukcyjnym. Wyszczególnione zagadnienia wyróżniają się logicznym układem co do sposobu ich ułożenia względem siebie, jak i ogólnej

kolejności rozważanych kwestii. Zagadnienia badawcze zostały prawidłowo dobrane, zarówno w odniesieniu do kwestii wiodących, jak i składających się na ich szczegółową treść.

Zawarte w recenzji nieliczne uwagi krytycznie nie mają wpływu na wysoką ocenę recenzowanej rozprawy, na którą składa się koncepcyjna i wnikliwa analiza badanej problematyki, zmierzająca do propozycji przedstawienia optymalnego modelu odpowiedzialności zawodowej prokuratora, wszechstronność argumentacji, bardzo dobry warsztat naukowy, dobry język rozprawy, staranność w jej warstwie metodologicznej. Należy docenić wkład pracy Autora, zawarty w 513 stronach tekstu.

Rozprawa składa się z wprowadzenia, zawierającego wyjaśnienie celu rozprawy, wyszczególnienie jej podstawowych treści, hipotez i omówienie przyjętych metod badawczych oraz z siedmiu merytorycznych rozdziałów, oznaczonych punktami rzymskimi. Na pozytywne podkreślenie zasługuje to, że każdy z rozdziałów zamyka podsumowanie jego treści, niezależnie od wniosków końcowych rozprawy, zawierających główne tezy i konkluzje. Rozprawa posiada także wykaz skrótów, spis treści, ponumerowany wykaz literatury, obejmujący 450 pozycji, wykaz źródeł prawa, orzecznictwa oraz abstrakt w języku angielskim.

Merytoryczne punkty rozprawy przybierają następującą intytulację:

- I. Historyczne ujęcie kształtowania się modelu rozliczalności prokuratora.
- II. Etyka zawodu prokuratora.
- III. Rodzaje odpowiedzialności prawnej a odpowiedzialność dyscyplinarna prokuratora.
- IV. Przesłanki odpowiedzialności dyscyplinarnej prokuratora.
- V. Wyłączenie odpowiedzialności dyscyplinarnej prokuratora.
- VI. Środki odpowiedzialności dyscyplinarnej stosowane wobec prokuratora.
- VII. Postępowanie dyscyplinarne wobec prokuratora – model normatywny w ustawie Prawo o prokuraturze z 2016 r.

UWAGI SZCZEGÓŁOWE

Rozdział 1. Historyczne ujęcie kształtowania się modelu rozliczalności prokuratora.

Zgodnie z przyjętą konwencją prac naukowych w dziedzinie prawa, wstępny merytoryczny rozdział ma często charakter historyczny. Rozważania tego typu nie stanowią wyłącznie pomysłu na początkową treść opracowania, lecz służą ukazaniu pewnych zjawisk w celu

lepszego zrozumienia rzeczywistości współczesnej, dlatego należy zdecydowanie docenić znaczenie metody historycznej w badaniach poświęconych prawu i jego poszczególnym instytucjom. W powyższym duchu Autor na wstępie stwierdza, że omówienie modelu odpowiedzialności dyscyplinarnej prokuratora nie jest możliwe bez nakreślenia ogólnego procesu kształtowania się tego urzędu. Analogiczne retrospektywne podejście obejmuje także model kształtowania się odpowiedzialności zawodowej prokuratora. Wśród faktów odnoszących się do najbardziej odległej historii zabrakło podkreślenia szczególnego udziału Francji w ukształtowanie instytucji prokuratora w znaczeniu zbliżonym do czasów nowożytnych, kojarzonego z okresem panowania króla Filipa IV Pięknego (zob. M. Rogacka-Rzewnicka, *Oportunizm i legalizm ścigania przestępstw...*, s. 42 i nast.). Trafnie natomiast zwrócono uwagę na historyczną dychotomię modeli urzędu prokuratora w Niemczech i we Francji, wykształconych w XIX w. Należało uzupełnić, że ma ona wpływ do dziś na inną percepcję tego organu w obu państwach, za czym podążają odrębne rozwiązania w ich przepisach karnoprosesowych. Wiedza na temat historycznych uwarunkowań instytucji prokuratury w obu systemach prawnych pozwala zrozumieć odrębności proceduralne choćby w zakresie zróżnicowania koncepcji ścigania przestępstw. Część poświęcona polskim rozwiązaniom jest bardziej szczegółowa i dokładna. Została oparta na bogatej literaturze i licznych materiałach źródłowych. W opisie modeli odpowiedzialności dyscyplinarnej prokuratora Autor starannie wyselekcjonował okresy historyczne, charakteryzujące się odmiennosciami w podejściu do tej kwestii. Cezurą zamykającą rozważania historyczne jest rok 2016. Mimo siłą rzeczy prezentystycznego charakteru treści rozdziału I, pozytywnie oceniam przyjętą koncepcję opisu, uporządkowany sposób opisu, wreszcie podział na część poświęconą kształtowaniu się urzędu prokuratora i ewolucji modeli odpowiedzialności zawodowej oraz konstruktywne podsumowanie.

Rozdział II. pt. Etyka zawodu prokuratora. Treść przedmiotowego rozdziału koncentruje się na rozważaniach z zakresu deontologii zawodowej. To bardzo ważna część recenzowanej rozprawy, nie tylko ze względu na merytoryczną i funkcjonalną relację z zagadnieniem odpowiedzialności dyscyplinarnej, lecz przede wszystkim z uwagi na niezwykle głęboki i empatyczny sposób potraktowania przez Doktoranta kwestii etycznych w działalności zawodowej i w życiu osobistym prokuratora. Już w pierwszym zdaniu pisze o prawie moralnym prokuratorów i tym określeniem posługuje się w wielu miejscach rozprawy dla zobrazowania jego znaczenia. Dalszy wywód koncentruje się na analizie kategorii: uchybienie godności urzędu jako podstawie odpowiedzialności dyscyplinarnej prokuratora, po uprzednim

wyjaśnieniu pojęć i terminów nawiązujących do tytułu rozdziału, w oparciu o przykłady z dziedziny filozofii, etyki i prawa, udokumentowane bogatą literaturą. Znaczna część rozważań jest poświęcona zbiorom zasad etyki zawodowej prokuratorów. Doktorant słusznie zauważa, że nie jest to jedyne i zamknięte źródło powinności etycznych podczas wykonywania zawodu i poza nim. Celnie identyfikuje zakresy obligacyjnego charakteru istniejących norm etycznych i zasad moralnych oraz w interesujący sposób omawia je w pracy. Optyka opisu jest jednak jednostronna za sprawą powinnościowego i modelowego ujęcia kwestii etycznych. Ze zdefiniowanym w rozprawie wzorcem zachowań można się jedynie zgodzić. Rzecz w tym, że obrazuje on świat idealny. Wśród przykładów zabrakło wskazania na postawy nieetyczne, np. z zakresu pozaprawnego oportunistycznego, nadużyć w podejmowanych decyzjach, przekraczania granic, nierzetelności działania, itp. Perspektywa negatywna tej problematyki mogłaby być nawet ciekawsza, choć zaproponowane przez Doktoranta podejście zapewne bliżej odpowiada celowi, jakim jest prezentacja rozwiązań modelowych odpowiedzialności dyscyplinarnej prokuratorów. Ta perspektywa siłą rzeczy zakłada istnienie rozwiązań pozytywnych.

Rozdział III pt. **Rodzaje odpowiedzialności prawnej a odpowiedzialność dyscyplinarna prokuratora** podejmuje zagadnienie charakteru prawnego odpowiedzialności dyscyplinarnej prokuratora na tle różnych innych rodzajów odpowiedzialności prawnej. Jest to kwestia o doniosłym znaczeniu ze względu na konsekwencje w sferze stosowania regulacji dyscyplinarnej i jej interpretacji. W rozprawie przyjęto dominujący w literaturze i orzecznictwie podgląd o represyjnym charakterze odpowiedzialności dyscyplinarnej, z podkreśleniem różnic w stosunku do prawa karnego. Doktorant definiuje odpowiedzialność dyscyplinarną „jako rodzaj odpowiedzialności prawnej (podmiotowej) określającej zasady ponoszenia odpowiedzialności za zachowania i zaniechania zachowań służbowych, w tym określonych w przypadkach poza służbowych, przez członków określonej grupy zawodowej, które wypełniły znamiona przewinień dyscyplinarnych określonych w prawie ustrojowym rangi ustawowej”. Pomijając niezręczności językowe, nieścisłość zaproponowanego ujęcia polega na odwołaniu się do przewinień dyscyplinarnych określonych w prawie ustrojowym rangi ustawowej, podczas gdy wcześniej Doktorant zgodził się ze stanowiskiem, że kwalifikacja danego zachowania jako naruszającego godność urzędu jest niezależna od tego, czy dana zasada etyczna ma postać normatywną, czy też nie (s. 142). Ciekawie i rzetelnie została przedstawiona kwestia przedmiotowych i podmiotowych uwarunkowań odpowiedzialności dyscyplinarnej, zwłaszcza wątek nieskazitelnego charakteru. Stwierdzając, że nie jest przesądzony jurystyczny charakter odpowiedzialności dyscyplinarnej prokuratorów,

Doktorant nie uznaje tego za problem, ani też nie wskazuje właściwego - w Jego ocenie - kierunkowego rozstrzygnięcia tej kwestii. Oprócz obecnego hybrydowego charakteru tej odpowiedzialności, rozwiązaniem alternatywnym jest pełna autonomizacja regulacji dyscyplinarnej. Ta ostatnia propozycja – mimo przemawiających za nią argumentów – tworzy dysonans z postępującym stanem hipertofii regulacji prawnokarnej, zwłaszcza proceduralnej w regulacji postępowania dyscyplinarnego. Tym kwestiom należało poświęcić więcej uwagi. Od odpowiedzi na nie zależy charakter postępowania dyscyplinarnego, o czym traktuje ten rozdział i cała rozprawa. Krytycznie odnosząc się do obecnego modelu, należało sformułować stanowisko w przedmiocie najbardziej generalnych jego właściwości.

Rozdział IV pt. Przesłanki odpowiedzialności dyscyplinarnej prokuratora jest poświęcony kluczowemu elementowi odpowiedzialności dyscyplinarnej, jakim są przewinienia służbowe. Autor przedstawia różne typy i postaci tak kwalifikowanych zachowań, lecz podobnie jak w rozdziale poświęconym kwestiom etycznym, przyjmuje koncepcję abstrakcyjnego (modelowego) opisu deliktów dyscyplinarnych w ramach ich rodzajowego nazywania. W teoretycznej charakterystyce tych zagadnień dominuje odwołanie do kategorii jurystycznych bliskich prawu karnemu, takich, jak: czyn, wina, społeczna szkodliwość, czas i miejsce czynu, jego formy. Ta konotacja jest oczywiście właściwa w świetle obowiązującego stanu prawnego, ale zabrakło refleksji, czy jest ona uzasadniona w okolicznościach ogólnej specyfiki postępowania dyscyplinarnego. Należałoby rozważyć, czy pozytywizacja tego prawa nie poszła za daleko w kierunku identyfikacji z reżimem prawnokarnym oraz czy dostatecznym uzasadnieniem dla postępu tego procesu jest aspekt konieczności zapewnienia w postępowaniu dyscyplinarnym gwarancji procesowych, składających się na jego uczciwość. Są to kwestie o ważnym znaczeniu dla zdefiniowania charakteru i zasad odpowiedzialności dyscyplinarnej. Na wyróżnienie zasługują rozważania poświęcone przewinieniom „przeciwko wymiarowi sprawiedliwości” (pkt 3.2.3) w rzeczywistości funkcjonowania organów ochrony prawnej w minionych warunkach politycznych. Mimo krytycznego nastawienia cechują się umiarkowaniem i powściągliwością. Jednocześnie zawierają wyraźną ocenę praktyk pociągania prokuratorów do odpowiedzialności dyscyplinarnej za działania zmierzające do prawidłowego stosowania przez nich powszechnie obowiązującego prawa. Jednoznaczne stanowisko zajmuje Doktorant także w kwestii odpowiedzialności prokuratora za wykroczenie, trafnie przyjmując, że przedmiotem postępowania dyscyplinarnego nie może być „osądzenie wykroczenia” ze względu na posiadany przez prokuratora immunitet, a jedynie ustalenie, czy w związku z popełnionym wykroczeniem podmiot ten dopuścił się przewinienia

dyscyplinarnego w świetle obowiązujących przepisów Prawa o prokuraturze. W rozważaniach na ten temat, podobnie jak w kwestii czynów wypełniających znamiona przestępstwa, Doktorant ustosunkowuje się do konkretnych praktycznych problemów i wątpliwości w zakresie odpowiedzialności prokuratora.

W rozważaniach pkt 3.5 dokonano rozróżnienia między zachowaniami podlegającymi odpowiedzialności dyscyplinarnej oraz tymi, co do których stosuje się inne środki odpowiedzialności, które konsekwentnie powinno nazywać się środkami dyscyplinującymi, a nie dyscyplinarnymi.

Rozdział V pt. Wyłączenie odpowiedzialności dyscyplinarnej prokuratora jest analizą przypadków nieponoszenia odpowiedzialności dyscyplinarnej przez prokuratora, z mającą w tym przypadku odpowiednie zastosowanie regulacją kodeksu postępowania karnego (art. 171 pkt 1 ustawy Prawo o prokuraturze) oraz odpowiednich norm prawa karnego materialnego wyłączających winę. Rozważania tego rozdziału niewiele wnoszą twórczych treści ze względu na szeroki zakres stosowania norm ogólnych dotyczących wyłączenia odpowiedzialności za przestępstwa, niemniej Autor starannie wypunktował treści charakterystyczne dla postępowania dyscyplinarnego. W ten sposób zrealizował warunek interpretacji zawarty w formule odpowiedniego stosowania przepisów kk i kpk w sprawach dyscyplinarnych. Słusznie osobne miejsce poświęcił Doktorant kontratypowi działania lub zaniechania prokuratora podjętego wyłącznie w interesie społecznym. Ta przesłanka wymyka się bowiem ocenom odnoszącym do wcześniej omówionych przypadków wyłączeń odpowiedzialności dyscyplinarnej prokuratora. Autor nie ogranicza się do emocjonalnej negatywnej oceny tego rozwiązania, ale przedstawia szereg rzeczowych argumentów krytycznych przeciwko niemu.

Rozdział VI pt. Środki odpowiedzialności dyscyplinarnej stosowane wobec prokuratora skupia się na kwestii kar dyscyplinarnych, którą Autor syntetycznie, lecz wyczerpująco omawia oraz na innych przewidzianych środkach, takich, jak: uwaga na piśmie, wytyk, upomnienie, kary dodatkowe orzekane obok środków dyscyplinarnych oraz tzw. środki *quasi*-dyscyplinarne (według określenia Autora). Z tego opisu wynika wielość i zróżnicowanie instrumentów odpowiedzialności prokuratorów. W klarowny sposób obrazuje on system sankcji stosowanych wobec prokuratorów, co składa się na jeden z elementów modelu odpowiedzialności dyscyplinarnej. Wywody tego rozdziału zostały poparte bogatym orzecnictwem, ale brakuje

w nich szerszego stanowiska Autora w przedmiocie katalogu tych środków i ich dywersyfikacji. Odpowiedź na tę kwestię szerzej pojawia się we Wnioskach końcowych.

Rozdział VII pt. Postępowanie dyscyplinarne wobec prokuratora – model normatywny w ustawie Prawo o prokuraturze z 2016 r. skupia się na prezentacji aktualnie obowiązującej regulacji postępowania dyscyplinarnego w ujęciu modelowym. Przyjmuje dla niej układ charakterystyczny dla systematyki zagadnień regulowanych w kodeksie postępowania karnego. Autor rzetelnie analizuje poszczególne zagadnienia proceduralne z zakresu postępowania dyscyplinarnego wobec prokuratorów, na wstępie ukazując ich specyfikę systemową. Jednocześnie w licznych miejscach podkreśla relację z regulacją kodeksu postępowania karnego, przez co akcentuje nieautonomiczny charakter postępowania dyscyplinarnego. Ostatecznie stwierdza, że może być ono zaliczone do szczególnych postępowań karnych. Ta ocena jest w pełni trafna, ale rodzi pytanie, na które ostatecznie nie pada odpowiedź w recenzowanej rozprawie co do słuszności i celowości takiej kwalifikacji. Ważną część rozważań tego rozdziału stanowi odwołanie do zasad postępowania dyscyplinarnego. Wprawdzie wiele poruszonych kwestii ma charakter ogólny, ale Autor koncentruje się na wyszczególnieniu i opisie zasad przedstawiających najważniejsze znaczenie w postępowaniu dyscyplinarnym. Ta perspektywa przedstawia zasadnicze znaczenie w konstruowaniu modelowych założeń instytucji, ale wśród istotnych kwestii tego rozdziału znajdują się również poszczególne detaliczne zagadnienia proceduralne, opisane w pracy starannie i w niezbędnym zakresie.

We wnioskach końcowych Doktorant nawiązuje do głównych treści i wniosków przedstawionych w rozdziałach merytorycznych. Zawarte tam konkluzje są z nimi spójne i konsekwentne oraz potwierdzają wstępne hipotezy badawcze. Stanowią powtórzenie najważniejszych treści z podsumowań rozdziałów merytorycznych. Sumarycznie wynika z nich krytyczna ocena obecnego modelu, oparta na wielu przykładach, wskazujących na dysfunkcjonalność obecnego modelu odpowiedzialności dyscyplinarnej, nieprawidłową organizację systemu dyscyplinarnego i szeregu rozwiązań proceduralnych, co powoduje, że obecny model stwarza warunki do represjonowania prokuratorów, zwłaszcza niezależnych od wpływów zewnętrznych. Należy zgodzić się z przedstawionymi wnioskami *de lege ferenda*, w których zostały odzwierciedlone konkretne postulaty zmian prawnych, ale w szczególności troska o zagwarantowanie - przez właściwą koncepcję odpowiedzialności dyscyplinarnej – niezależności prokuratorom, a przez to poszanowania demokratycznego państwa prawa.

WNIOSEK

Z przekonaniem stwierdzam, że recenzowana rozprawa doktorska zasługuje na wysoką ocenę merytoryczną. Stwierdzam ponadto, że rozprawa doktorska Pana mgr Roberta Kmieciaka jest opracowaniem ważnego zagadnienia prawnego o wartości naukowej odpowiadającej wymaganiom określonym w art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 742 ze zm.), stawianym rozprawom doktorskim.

Wobec powyższego rekomenduję podjęcie dalszych działań w przewodzie doktorskim Pana mgr Roberta Kmieciaka.

Maria Rogacka-Rzewnicka